

2017-2018. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Kedves kollégák, tisztelt jelenlévők!

A Társulat jelenlegi vezetése immár harmadik éve tölti be funkcióját, így úgy gondoltam, hasznos lesz, ha a mai főtitkári beszámoló során nem csak az elmúlt egy esztendőről számolok be, de arra is kitérek, milyen tervekkel fogtunk hozzá 2015-ben az előttünk álló négy esztendőnek és ebből mit sikerült megvalósítanunk.

2015-ben első főtitkári munkaként összeállítottam egy hosszabb, mintegy húsz oldalas programot. A programra azért volt szükség, hogy pontosan lássuk, a munka során milyen hagyományokra támaszkodhatunk, mire kötelez minket a Társulat múltja, és milyen hosszú- ill. rövidtávú célok elérése lenne számunkra a ciklus végére az optimális eredmény. Ehhez a programhoz nyúltunk akkor is, amikor különböző pályázatainkat benyújtottuk – a kész terv azért is rendkívül hasznosnak bizonyult, mert így még a hirtelen jött pályázati lehetőségekkel is úgy tudtuk élni, hogy az adott pályázat egy nagyobb terv részeként kerülhetett kidolgozásra.

Hermann Róberttel együtt úgy gondoltuk, három nagyobb alapcél elérésével tehetünk a legtöbbet a nagymúltú szervezet 21. századi továbbéléséért: 1. a Társulatnak egyszerre kell jelen lennie az online és valós térben, 2. egyszerre kell elérhetőnek és érzékelhetőnek lennie nem csak Budapesten, hanem az egész országban, és 3. a számos egymással is rivalizáló tudományos műhelyre tagolt szakmai közegben egy mindenki számára elfogadható, kiegyensúlyozó szerepre kell törekednie.

Konkrét terveink közt szerepelt

- ❖ A TÁRSULATI TAGSÁG BŐVÍTÉSE
- ❖ A TÁRSULATI TAGOZATOK, CSOPORTOK MEGÚJÍTÁSA
- ❖ ÚJ HONLAP KÉSZÍTÉSE, MŰKÖDTETÉSE, FOLYAMATOS FRISSÍTÉSE
- ❖ A TÁRSULAT FOLYÓIRATÁNAK, A SZÁZADOKNAK A MEGÚJÍTÁSA
- ❖ TÁRSULATI KÖNYVSOROZATOK KIADÁSA
- ❖ ELŐADÁSOK, KONFERENCIÁK TARTÁSA
- ❖ TÁRSULATI DÍJAK ALAPÍTÁSA
- ❖ KUTATÁSI PÁLYÁZATOK KIÍRÁSA
- ❖ A TÁRSULAT 150 ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK MÉLTÓ MEGÜNNEPLÉSE

Mit sikerült ebből elérnünk?

Az egyik legfontosabb eredménynek érzem **a vidéki társulati élet felélesztését** – ma a társulati programok egy jelentős hányadára vidéken kerül sor, mégpedig úgy, hogy ezeket a programokat a helyi, szombathelyi, pécsi, nyíregyházi, szegedi, miskolci vagy egri kollégák maguk szervezik, mi csupán az adminisztratív és pénzügyi segítséget biztosítjuk. Azzal, hogy megélné a Társulat vidéki szervezeteinek működése, sikerült elérni az egyik fontos alapcél, hogy egy alapvetően budapesti meghatározottságú egyesületből valóban országos egyesületté vált a Társulat. Ugyanakkor örömmel tapasztaltuk, hogy a társulati tagozatok, csoportok megújítása egyúttal hatékony eszköze a társulati tagság bővítésének is. Ahogy ugyanis 2016 tavaszától kezdve sorra alakultak újjá a vidéki regionális csoportok, azt tapasztaltuk, hogy minden alakuló ülés után feltűntek az új jelentkezők a társulati tagok sorában.

Örömmel jelentem be, hogy 2017. nov.18-án a Tanári Tagozat is újjáalakult, az új elnök Kaposi József - a megindult munkáról és terveikről beszámolójában hamarosan részleteket is hallhatunk.

Fontos feladatunknak tartottuk annak biztosítását, hogy a **Társulat tevékenységéről könnyen információt szerezhesen az érdeklődő**, az is, aki nem – vagy még nem – tagja a Társulatnak. Remélem egyetértenek velem abban, hogy a társulati, most már nem is annyira új HONLAP, amit igyekszünk folyamatosan naprakész információkkal ellátni, mindenki számára megkönnyíti az informálódást. A múlt évben a társulati honlaphoz illeszkedő, saját honlapot kapott a Századok és a Turul is, most pedig már készül a Tanári Tagozat honlapja is. Van társulati Facebook-profilunk is, az elsősorban Facebook-ról tájékozódó fiatalabb korosztályok megszólítására, rendkívül aktív, nem csak a társulati, de a szélesebb szakmai programokról, interjúkról is tájékoztat.

Ugyancsak kiemelt feladatunknak tekintettük A TÁRSULAT FOLYÓIRATÁNAK, **A SZÁZADOKNAK** A MEGÚJÍTÁSÁT. A Századok jelenleg a 152. évfolyamánál tart. A megújítás részben formai volt, részben azonban a szerkesztőséget, a szerkesztési munkát is érintette. A formai változásoknál nem annyira látványos, hanem inkább hasznos változtatásokra, klasszikus megjelenésre törekedtünk – csak egy példa a változtatásra: most van elegendő margó ahhoz, hogy olvasás közben a gondolatainkat, megjegyzéseinket odaírassuk. A szerkesztőségi változtatások során arra törekedtünk (és itt már mint a folyóirat egyik szerkesztője beszélek többes szám első személyben), hogy a Századok múltjához és jelentőségéhez illő módon, megbízhatóan és pontosan készüljön. E célt szolgálta, hogy olvasószerveztőt, tördelőt is foglalkoztatunk, a szélesebb körű szakmai beágyazottság érdekében pedig bővítettük a szerkesztőbizottságot – elsősorban a magyar történelem iránt elkötelezett külföldi kutatókkal. A folyóirat a múlt évi 1. számtól jelenik meg új formában, és mióta elkészült a Századok új

honlapja, már nem várunk sokat az egyes számok netre engedésével sem. (Már a 2018/1. szám is olvasható online.)

Társulati könyvek kiadása

A Társulat a 19. században, a megalakulása utáni évtizedekben meghatározó jelentőségű könyvkiadási tevékenységet is folytatott, ez a tevékenység azonban később folyamatosan visszaszorult. Noha az elmúlt években is jelentek meg kötetek a Társulat kiadásában, úgy gondoltuk, a kiadói tevékenységet feltétlen fejleszteni és egységesíteni kell.

E célból mindenekelőtt egy **új sorozatot** indítottunk útnak, a sorozat címe: **Századok könyvek**, eddig két kötet jelent meg, további kettő készül: 1. „*Atyám megkívánta a pontosságot*”. *Ember és idő viszonya a történelemben*. Bp. 2016. 2. „*Kedves Lajosom*” *Csánki Dezső levelei Thallóczy Lajoshoz, 1879-1916*. Bp. 2017. / készül: 1. őszi társulat-történeti konferencia anyaga. 2. Györffy György és László Gyula levelezése. A két elkészült és két készülő kötet által kijelölt kettős irányt a magam részéről a további évekre is jónak is tartanám: a sorozatban 1. a fontosabb társulati konferenciák anyagának 2. historiográfiai jelentőségű forrásoknak a kiadására kerülhet sor – nem lenne praktikus tovább bővíteni a tematikát.

Emellett továbbra is folytatni kívánjuk az együttműködést a pécsi **Kronosz** Kiadóval: 1. társulati társ-kiadványként adjuk ki a *Sziluettt. Korszerű történelmi életrajzok* sorozatot. 2. itt jelent meg tavaly a 2016-os nyári tábor anyaga: *Személyiség és történelem. A történelmi személyiség*, és itt jelenik meg most a *Metszetek bolsevizmusról, sztálinizmusról* c. kötet, amelynek bemutatója 2018. május 17-én 15.00 órától lesz az ÁBTL-ben.

Az elmúlt évi programok középpontjában **a Társulat 150 éves fennállásának méltó megünneplése** állt. Az ünnepség már 2016 őszén elkezdődött a Századok évfordulós konferenciájával. Ehhez csatlakozott 2017 őszén a következő kettő, már szorosán a Társulat tevékenységéhez kapcsolódó évfordulós rendezvény:

- nov. 7-én *Történelem egy kattintásnyira? Klasszikus forráskiadás és/vagy levéltári adatbázisok* címmel (MNL OL) a magyar forráskiadás múltjáról, jelenéről és jövőjéről,
- dec. 6-án pedig *A Magyar Történelmi Társulat szerepe a tudományirányításban*.

Hét társulati elnök címmel (MTA) a történettudomány változó szervezeti keretéről, a kutatásirányítás módjának és céljainak változásáról tartottunk jól sikerült, nagy érdeklődéstől kísért konferenciát – az utóbbi hamarosan megjelenik a Századok-könyvek sorozatban.

Ez utóbbi évfordulás rendezvényéhez kapcsolódóan elevenítettük fel az 1991-ben alapított „A Magyar Történelmi Társulat Emlékérme” című díjat – amelyet 2017 novemberében Orosz István, a Társulat korábbi elnöke kapta meg.

Ugyancsak ekkor került sor a **társulati tanulmány pályázatunk** eredményhirdetésére is. A Társulat alapszabályban rögzített feladatai közé tartozik, hogy kutatási pályázatokat írjon ki, ez a tevékenység azonban az elmúlt évek anyagi nehézségei miatt háttérbe szorult. A mostani pályázat témája az évfordulóhoz kapcsolódott, az első 3 helyezett (Törő László Dávid, László Andor, Tamás Máté) pénzjutalmat kapott.

A pályázatokat folytatjuk: most recenzió-író pályázatot írtunk ki, a részletek a honlapon megtalálhatók.

Amiről még feltétlen szólnom kell, az **a múlt évi társulati előadások és a pénzügyek**.

A múlt évi közgyűlés óta **több mint húsz rendezvényünk volt az ország különböző pontjain, ezek egy része konferencia**. (Mint láthatják, háromféle jelölést alkalmaztam: az egyszerű előadásnál nincs kiemelés, a konferenciákat félkövérrel jelöltem, az országos nagy rendezvényeket még aláhúzással is.) Az elmúlt évekhez képest két jelentős változás jellemzi rendezvényeinket: 1. sok a vidéki rendezvény, és azok közt is több konferencia található 2. Budapesten is inkább a konferenciák irányába szeretnénk elmozdulni. Míg ugyanis egy szombathelyi előadáson 40-50 résztvevőt is regisztráltak, a budapesti egy-egy előadó által tartott előadások látogatottsága érzékelhetően csökkent. A csökkenésben minden bizonnyal szerepet játszik a budapesti program-túlkínálat, ugyanakkor láthatóan mind a szakma, mind az érdeklődő közönség előnyben részesíti a több előadás, tematikus rendezvényeket, nekünk pedig ésszerű követni a változásokat.

ÖSSZEGEZVE: remélem, nem csak én látom úgy, hogy a három éve kitűzött célok többségét megvalósítottuk. Ahol nem sikerült még eredményt elérni, az a Társulat határon túli kapcsolati hálójának a bővítése, kiépítése – jelenleg egyedül A. Sajti Enikő áll a vártán, és építi, ápolja a délvidéki kapcsolatokat. Sem a Felvidéken, sem Erdélyben nem sikerült még megvetnünk a lábunkat – tagjaink már vannak, de regionális csoportunk, rendezvényeink még nem. E téren érzem a leginkább, hogy csak akkor tudnánk többet elérni, ha főállásban foglalkoznánk a Társulat ügyeivel. Mindamellett, összességében, noha amatőrként szervezzük a társulati tevékenységet, igyekszünk minden téren minél professzionálisabb szervezetnek kinézni.

És végül: a félév még nem ért véget, lesznek még rendezvényeink.

❖ **Nyári tábor**

- *A hely embere – az ember helye. Emberközpontú történetírás – helytörténeti kutatás.* 2018.
aug. 14-16. Zamárdi

- ❖ **Őszi programok:** konferencia: 1. A magyar történettudomány kulcskérdései a 21. század elején (nov.)